

poplačan. Tem potom sta se oživila v narodu našem pogum in ponos, ki mu bosta dajala novih moči v pretežavnem življenskem boju. Z bistrim duhom bo tedaj motril Sloven svojo krasno domovino, bo spoznal njena bogastva in umel jih dvigniti brez tuje pomoči. Le tako se morejo uresničiti besede: „Na svoji zemlji Sloven bo svoj gospod“.

A če se ojači in osamosvoji ves narod, ne bo to ne šoli in ne učiteljstvu na kvar. Ravno s tem bi se podala obema trdna podlaga, mnogo trdnejša, kakor jo more podati še tako izvrsten šolski zakon. Narod se ne more ojačiti brez dobre šole, a šola ne more biti dobra, ako je narod ne podpira. Ako pa pridobimo narod za napredek, torej tudi za šolo, se bo poskrbelo tudi za nas v povoljni meri.

A društvo ne misli zapostavljati naših interesov dotlej, da se ves narod za šolo ogreje, ono namerava temveč uporabiti takoj vsako priliko šoli in učiteljstvu v prid.

V prvi vrsti hoče zbuditi v nas čut stanovske vzajemnosti in celokupnosti. Vsak učitelj bi se naj zavedal svojih dolžnosti, pa tudi svojih pravic, vsakdo izmed nas naj bi bil delaven in požrtvovalen član naše organizacije, vsakdo naj bi jo podpiral po svojih močeh. Tiste pijavke, ki pridejo na dan le, kadar so jim drugi kaj priborili, bi naj izginile. Vcepimo jim navduševalnega soka, spravimo jih iz lukenj in brlogov, kamor se zatekajo ob času boja, naj se tudi oni z nami borijo.

Tudi tukaj ima „Zveza“ še mnogo neobdelanega polja. A ko pride krdelo navdušenih njenih članov v razne skrite in mirne kraje, se gotovo zbudi marsikateri tak zaspanček.

Kaj nam koristijo naše velike organizacije, če pa v naših vrstah ni pravega navdušenja? Navdušenje za skupne interese, navdušenje za naše vzvišeno delo in za našo pravično in pošteno borbo pa naj nosi naša „Zveza“ tudi v najoddaljenejšo gorsko vas. Šele tedaj, ko bo vsak učitelj (učiteljica) z zanimanjem zasledoval dejanja naših voditeljev, ko bo vsak učitelj vsaj z duhom prisostvoval našim razpravam pri velikih zborih bodisi v Ljubljani, v Gradcu ali na Dunaju, šele tedaj bo imela naša vesoljna organizacija pravi pomen, takrat šele bo dosegla primerne uspehe.

Ne moremo si torej misliti zavednega učitelja, ki bi mogel nasprotovati naši „Zvezi“, saj bo našel v nji krepko podporo tako zavedno naroden učitelj, kakor tudi oni, ki misli, da je naš spas samo v internacijonalni organizaciji. Doma bo delovala „Zveza“ odločno narodno, v zvezi z učiteljskimi društvi pa bo iskala in podpirala le šolske in stanovske težnje.

Tovariši (tovarišice), ne čakajte torej predolgo, podprite to velevažno organizacijo takoj s svojim pristopom! Čim več nas bo, tem lažje bomo uspevali.

Nekateri hočejo baje počakati sadu društva, preden mu pristopijo. A kateri pameten sadjar podpre drevo in mu gnoji šele, ko mu je obrodilo obilo dobrega sadu? Kaj pa, če mu ga vihar poprej stre? Kakor ne more slabotno in sestradano drevo krepko roditi, ravno tako ne more uspešno delovati slabo, maloštevilno društvo. Skrbimo torej, da se naše „Zveze“ oklenejo vsa naša društva, kjer se pa ne da doseči, pristopijo pa naj posamezni člani. Namen naš je gotovo dober in vzvišen, skušajmo ga izvršiti s skupnimi močmi.

Zmes.

II.

Lansko leto mi je poslal prijatelj s Štajerskega klerikalno cunjo z imenom „Slovenski Gospodar“, kjer v 46. številki pere propadli kandidat g. A. Korošec samega sebe — to je zamorca. Kakor smo svoječasnno čitali v „Učit. Tovarišu“, je Korošec v Šmartnem pri Gornjem gradu naravnost hujskal ljudstvo proti šoli in učiteljstvu. Po klerikalni maniri pozneje taji, da je rabil besedo „lenoba“. Korošec si v svoji drznosti misli: Sv. Peter je bil nekoliko več nego sem jaz eksprefekt in propadli kandidat, in vendar je zatajil Kristusa trikrat, zakaj bi jaz posvetne besede „lenoba“ enkrat ne utajil?! Od duhovnika bi nikakor ne bilo lepo o lenobi drugih govoriti, ker ima marsikateri na dan 23¹/₂ ure prostega časa.

Nova Koroščeva trditev, vredna patenta, je ta, da „se kmetski otroci zaradi osemletne šole ne privadijo polagoma težkemu kmetkemu delu in vsled tega po dovršeni šoli radi grede od domače hiše, iskat si v tujini ložje prisluženega kruha.“ Iz tega se vidi, da je Korošec jako podoben, če ne identičen s „Slovenčevim“ člankarjem „Šola na kmetih“, kjer veže enako otrobe in oslarije. Povejte nam, kje se v tujini dobi ložje zaslužen kruh in s kakim delom? Vprašajte Američane, kako delajo kakor črna živina. Ako bi delali doma tako, bi si tudi kaj zaslužili. Ali res mislite kmeta s tem rešiti, da se naj v nežni mladosti vadi samo sukati kmetiško orodje, pri tem pa naj ostane neumen kakor bat? Všeč bi vam bilo to, ker imate v njem potem slepo orodje. Kdor hoče danes napredno gospodariti ali kmetovati, mora malo več vedeti nego plug držati in hruške peči.

Zlasti ima Korošec v želodcu jungovce, posebno od zadnjih volitev, kjer so mu pomagali jamo kopati. Zadnje deželnozborske volitve so častihlepnega možakarja tako užalile, da ne pije niti črnine, kakor je običajno pri propalih kandidatih, nego je postal abstinentler. Gotovo ga Ljutomerčani tudi v prihodnje ne marajo. Kako neki bo abstinentler pospeševal vinorejstvo, ki je zanje največje vrednosti? Mi bi se ne pečali z ošabnim in vsevednim Koroščem, da ni ravnokar začel gonje radi celjske gimnazije proti poslancu Berksu in celjskim rodoljubom, od katerih je vsak najmanj desetkrat več storil za narodnost nego brbljavi Korošec. Ali bodo res morali vsi slovenski politiki tako plesati, kakor jim gode Korošec v „Slov. Gospodarju“? Jako značilno je njegovo postopanje proti deželnim poslancem štajerskim. Pred volitvami je deloval za vstop deželnih poslancev v deželni zbor, po volitvah (ker je propadel) na shodu štaj. dež. poslancev v Mariboru za — abstinenco. Takšna so tedaj tista neomajna katoliška načela, ki se že v dveh mesecih izpremene v največji ekstrem. Pojdite, pojdite rakom žvižgat, vi zdražbarji! Zgago delate samo za svoje osebne namene.

Prezreti ne smemo tudi Koroščevega trabanta, ki spišuje novice o učiteljstvu za „Slov. Gospodarja.“ Oče mu je bil učitelj Majcen. Ako hoče biti vadniški učitelj radi brata — duhovnika klerikalec, slobodno mu, vsekakor za učitelja — in celo vadniškega — ni nikakor imenitno. Basta.

R. S., učiteljica na Kranjskem, je nedavno podarila 10 K za škofove zavode v Št. Vidu. G. urednik, vprašajte jo, koliko je dala za družbo sv. Cirila in Metoda in koliko za učiteljski konvikt? Srajca je bliže životu kakor suknja.

Interpelacija Šusteršičeva v državnem zboru radi Ravnikarja mi je toliko razumljiva, kakor da imajo goriške učitelje

teljice na svojih društvenih zborovanjih duhovnega voditelja. To ni društvo, to je bratovščina starih devic. Najnovejšega varovanca dr. Šusteršiča vprašamo: Kam ploveš?

„Slovenec“ se jezi nad slikami „Alt-Krain“ in pravi, naj bi se v šoli rajše uvedle statistične tabele o škodljivosti alkohola. Mi pa trdimo, da je večna škoda, zakaj se lanski zborovalci ljubljanskega kongresa proti alkoholu niso dali fotografovati, ko so na ulici iskali ravnotežje telesa. Taka slika bi živo kazala vpliv alkohola. Ali ni res?

Rešetar V.

Dopisi.

Kranjsko.

O, srečni kmetje, srečna vas! Blizu Ljubljane stoji vas, Rudnik po imenu. Ker je v ljubljanski okolici, je samo ob sebi umevno, da je vas skozinsko klerikalna. Tamkaj službuje že dolgo vrsto let učitelj Ivan Petrič, in sicer po izjavah višje šolske oblasti s hvalevrednimi uspehi, dasi je šolska soba skrajno slaba in zanemarjena, vsa šolska oprava gnila, dasi šola nima skoro nič učil in dasi je v vsakdanji šoli 138 otrok. Tamkaj pa pase duše bogaboječ duhovni oče, duhovni oče, ki ima poleg drugih vrlin tudi to, da sovraži učitelja. Ta se je namreč pred 2 letoma odpovedal s 70 gl. plačani orglarski službi, volil liberalne kandidate v dež. in drž. zbor, zato pa si nakopal jezo bogaboječega moža, duš pastirja, miru oznanjevalca. Pa ni si natovoril samo njegove jeze, nego deležen je že 2 dolgi leti sovraštva nekega Janeza Černiča, agenta škofove zavarovalnice, torej moža velike pobožnosti, ki moli na glas celo v cerkvi pred izpostavljenim Najsvetejšim — za sovražnike te fare ali za kak drug dober namen. Ta dva krščanska moža rujeta torej že 2 leti proti tovarišu Petriču, hoteč ga izstradati ali vsaj spraviti z Rudnika. Kolega Petrič — miren kot božji volek — je vse razne laži potrpežljivo prenašal. Kovali so proti njemu razne izjave in pobirali podpise nahujskanih kmetov, ki so očitno rentočili po gostilnicah: „Kaj bo pa učitelj jedel, če ne bo orglal? Mi takega učitelja ne maramo, ki noče orgljati! Če „šumašter“ ne bo orglal, bo pa šel!“ In tako naprej! Ti razni pobožni vzkliki so tako lepi, da se ob njih gabi poštenemu človeku! No, vse take in enake spletkarije so bile do danes — brezuspešne. Petrič še vedno učiteljuje na Rudniku, samo Janez Černič je dobil zadnje dni nekoliko po prstih. Treba bi takega moža z brezovko namazati še kot drugod, pa bodimo za sedaj zadovoljni, da je bil vsaj malo okrean. Ta pobožnjak je začel namreč razglašati po fari te-le laži: 1.) Učitelj mojega brata zaradi mene sovraži, grdo z njim ravna in ga pretepava. 2.) Učitelj uči otroke — krasti. 3.) Jaz bom že pokazal temu šumeštru, on ne bo več v tej fari otrok pretepaval. — Tovariš Petrič bi moral biti pravo jagnje, ko bi ga ne podžgale take umazane govorice. Šel je torej in tožil poštenjaka Černiča. Ta je dobil za priče 4 odrasle ljudi, kakih 6 otrok, katerim je plačal krone, in starca 77 let. Obravnave so bile tri: 23. grudna l. l., 2. in 5. prosinca t. l. In kaj so dognali? Bratu Černičevemu se ne godi nobena krivica v šoli, ker je še dosti priden učenec, zato je pred sodnikom povedal, da hodi rad v šolo, o pretepavanju pa ni niti govora. — Na učiteljevo prošnjo so prinesli nekateri otroci letos nekaj zrnja za ptice, ki jih krmijo na šolskem vrtu. Ponavljalci so prinesli pred 4 leti nekej vej za grah. Gospodar istih grmov se je izjavil pred sodiščem, da

nima zaraditega nobene škode. Pred 5 leti so prinesli učitelju ponavljalci nekaj prekelj za fižol, ki so jih dobili doma od svojih očetov. Prinesli so mu tudi nekaj navadnih leskovih šib, ki jih rabi učitelj pri ponku v cepljenju. — Černičeve laži so bile torej dokazane, in sodnik mu je za sedaj zamašil usta, ko je možu prisodil primerno kazen! In sedaj ima Petrič za nekoliko časa mir, mi pa imamo eden dokaz več, da ni večjega nasprotnika šole in učiteljstva nego je klerikalec. Vsa ta stvar je torej v redu, radovedni smo samo, kaj poreče k temu — „Slovenski učitelj“!

Koroško.

Slovenske učitelje izganjajo. „Učiteljski Tovariš“ je poročal že v I. letošnji številki, da je g. Rudolf Mencin, učitelj v Škocijanu na Koroškem, imenovan za učitelja v Št. Ilju pod Turjakom na Štajerskem. — Kratka, za mnogokoga morda nepomenljiva je ta novica, a vendar je v nji pravcata slika naših žalostnih šolskih razmer. Zopet mora slovenski učitelj pobegniti iz dežele in si v drugi deželi iskati službe in kruha, ker mu pri vladajočih razmerah na Koroškem nočejo pustiti mesta! Kakor! pod rajnim nadzornikom Gobancem, tako in še huje je pod vladajočim Pallatom, da namreč slovenskemu učitelju, in bodisi še tako vesten in priden učitelj, zagrenijo življenje tako, da mu nagajajo, kjer le morejo, da končno rad gre iz dežele. Dober del tega seveda opravlja nadzornik Palla, ki že skrbi zato, da postane služba slovenskega učitelja kolikor mogoče — neprijetna. Tako je že lepo število izvrstnih slovenskih učiteljev moralo zapustiti deželo. In na pritožbe slovenskih poslancev, da primanjkuje slovenskih učiteljev, ima Palla drzno čelo odgovarjati: „Saj bi jih nastavljal, ko bi jih imel!“ Na drugi strani pa se izganjajo iz dežele! In tako deluje šolska uprava neprestano in dosledno na to, da izpodriva slovenske učitelje in da nasprotuje razvitku slovenskega šolstva.

Dunaj.

Šolski sluge in učitelji. Kako sijajno se godi dunajskemu učiteljstvu pod plemenito vlado krutega krščansko-socialnega dunajskega paše dr. Karla Luegerja, nam kažejo ta-le vnebovpijoča destva: Definitivni šolski sluge na Dunaju imajo po 1400 K plače, 500 K stanarine, dve kvinkveniji po 100 do 200 K, kar da na leto skupaj 1900 do 2100 K. Definitivni podučitelji pa imajo po 1400 K plače, 2400 K stanarine in nič kvinkvenij, skupaj 1640 K, torej za 260 do 460 K manj nego šolski slugi. Podučiteljice imaje samo po 180 K stanarine. — Definitivni šolski sluge II. plačilnega razreda dobe na leto po 1550 do 1750 K, podučitelji enakega plačilnega razreda pa po 1440 K. Provizorični šolski sluge I. plačilnega razreda imajo 1320 K letne plače, II. plačilnega razreda 1200 K, podučitelji pa samo 1200 K in 800 K. — Na Dunaju službuje 633 stalnih podučiteljev, oziroma podučiteljic večinoma s 1440 K letne plače, 82 okrajnih pomožnih učiteljev s 1440 K, 42 pomožnih podučiteljic s 1440 K, 258 krajnih pomožnih učiteljev, oziroma učiteljic s 1200 do 1440 K, 142 provizoričnih podučiteljev na nesistemizovanih mestih po 800 K. — Tako kričeče nesoglasje med plačami učiteljstva in drugih, tudi manj važnih in izobraženih stanov vlada menda splošno v naši državi. Tako se faktično ceni delovanje učiteljstva, in toliko ceno ima ljudska izobrazba. Naj živi fraza o visoki nalogi šolstva!